

Fascinatie voor bomen

Met zijn getekende schema's van houtlagen, bladvormen en vruchtsoorten heeft het eerste deel van *Een wereld vol bomen* wat weg van een biologieleerboek. Wel toegankelijk geschreven, waarbij fascinatie centraal staat – zo heeft Victor Coutard het over slapende knoppen door 'een toverdrank' van plantaardige hormonen'. Het tweede deel vormt een bomengids, ingedeeld op silhouetvorm. De leukste feitjes – bijvoorbeeld over bijgeloof, gedich-

ten of uit het hout vervaardigde voorwerpen – staan steeds onderaan. In het laatste deel wijdt Coutard verder uit over 'de boom en de mens', inclusief astrologisch aandoende Keltische kalender. Fascinerend is het zeker. (AK)

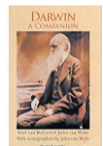
EEN WERELD VOL BOMEN – ONTDEK 75 SOORTEN, VAN WORTEL TOT BLAD
– Victor Coutard
Paperback, 208 pagina's, 23,50 euro

RECENSIE

SLEUTEL TOT ALLE TRIVIA ROND DARWIN

DOOR GERT VAN MAANEN *Darwinfans kunnen hun hart ophalen met de bijgewerkte en uitgebreide encyclopedie met Darwiniana. Waar anders staan de ruim 350 Down House-bezoekers en 523 naar hem vernoemde diersoorten keurig in lijstjes bij elkaar?*

DARWIN – A COMPANION
Paul van Helvert en John van Wyhe
Hardcover/Paperback, 466 pagina's,
80,50/40,25 euro (ebook 35 euro)

Onder deze noemer zijn een anatomisch kenmerk, dieren, instellingen, monumenten, plaatsen en planten verzameld waarbij "Darwin" verwijst naar CD. Het plantengeslacht *Darwinia* heeft betrekking op Erasmus Darwin, staat zakelijk onder de vetgedrukte ingang 'eponiemen' in *Darwin – A Companion*. Een lang aangekondigd en eindelijk verschenen handboek van alles wat in verband gebracht kan worden met CD: Charles Darwin, de oerbioloog waarvan we 12 februari de 212de verjaardag vierden. Een encyclopedie en ware snoepwinkel voor Darwinfans, bomvol met trivia en wetenswaardigheden rond Charles Darwin. Het bouwt voort op het standaardwerk *Charles Darwin: A Companion* van zoöloog en bibliofiel Richard Broke Freeman, dat in 1978 verscheen. Sindsdien zijn ladingen aan nieuwe informatie over Darwin verschenen, mede dankzij het Darwin Correspondence Project, nu allemaal digitaal ontsloten via website Darwin Online. Hier verscheen in 2007 ook een online herdruk van Freemans handboek, die inmiddels al een half miljoen keer is geraadpleegd. Eigenlijk is alles rond Darwin al wel digitaal te vinden en vult de nieuw gedrukte metgezel geen noodzakelijke niche. Het is vooral een hebbing. De huidige editie herzielt en corrigeert niet alleen het originele werk van Freeman volledig, maar vult het ook aan met nieuw onderzoek en honderden ontdekkingen die nooit eerder zijn gepubliceerd. Dit is het rijkste eendelige naslagwerk over Charles Darwin dat ooit is gemaakt, beloven de Wageningse patentexpert en Darwinverzamelaar Paul van Helvert en de Britse historicus John

van Wyhe van Darwin Online en National University of Singapore terecht in hun voorwoord. Geen enkel boek bevat zoveel informatie over Darwiniana. Zo zijn alle personen – van collega-wetenschappers, critici tot kindermisjes en tuinmannen – op alfabet te vinden met korte beschrijving en bronvermelding. Is simpel te vinden dat de eerste Arabische vertaling van *Origin of Species* pas in 1918 verscheen en de eerste Nederlandse – door Teylers-conservator Tiberius Cornelis Winkler – al in 1860.

ZIEKTE

Ook geeft het boek een overzicht van de maar liefst 38 theorieën over de mysterieuze ziekte waaraan Darwin leed en de 21 namen van honden die de familie in Down House hield. De encyclopedie is daarmee zelf een goedaardig symptoom van de enorme Darwin Industrie die na zijn dood rond de Britse natuuronderzoeker is ontstaan. Bij leven hielp hij hier al wel een handje aan mee door handtekeningen en foto's te verspreiden. Die iconografie is inmiddels uitgegroeid tot minstens duizend unieke afbeeldingen, waaronder 50 bekende portretfoto's, 213 schilderijen en tekeningen, 240 driedimensionale bustes, medailles of standbeelden. Een aantal hiervan is in bescheiden formaat ook afgedrukt in het handboek. Natuurlijk is ook dit boek niet volledig: Naturalis-biologen missen wellicht hun Darwinweg in het overzicht van 284 naar Darwin vernoemde plaatsen en doorgedraaide Darwinfan kunnen wijzen op het ontbreken van de wormenstein die toch echt bij Darwins zuster Caroline's huis bij Leith Hill Place in Surrey ligt. Het boek is echter ook een enorme bron van vreugde van nooit eerder opgemerkte feitjes, zoals – voor mij – het *Tuberculum Darwini*, een klein erfelijk en atavistisch bobbeltje op de oorschelp dat Darwin precies 150 jaar geleden voor het eerst beschreef. ■

Terug van weggeweest

GEWILDE DIEREN – HERINTRODUCTIES VAN DIEREN IN NEDERLAND – Mark Zekhuis, Louis van Oort, Luc Hoogenstein e.a.
Hardcover, 288 pagina's, 27,95 euro

'Herintroducties zijn niet altijd onomstreden. Ze kunnen bij een groot succes ook leiden tot conflicten', schrijft otterexpert Addy de Jongh in *Gewilde dieren*. Als voorbeeld noemt hij niet zijn otters, maar de bevers die nu soms worden vervloekt door dijkbeheerders en liefhebbers van monumentale bomen. Direct betrokkenen beschrijven de perikelen rond het herintroduceren van 22 diersoorten in Nederland: van beenprik, das en ooievaar tot edelhart, wissent en zadel-sprinkhaan. Een uniek totaaloverzicht met verschillende ecologische inzichten rond rewilding, veel ontboezemingen over tegenslagen, hoogtepunten, frustraties en overwinningen, en de aanbeveling nooit lichtzinnig en uit hobbyisme dieren uit te zetten. (GVM)

Bijzondere levenslessen

WAT IS LEVEN? – DE VIJF BASISBEGRIPPEN VAN DE BIOLOGIE
Paul Nurse
Hardcover, 174 pagina's, 15 euro (ebook 10 euro)

'De biologische wetenschap zal in de komende jaren en decennia in toenemende mate leidend zijn bij het maken van keuzes over hoe mensen leven, worden geboren, gevoed en tegen pandemieën beschermd', schrijft de Britse celbioloog en Nobelprijswinnaar Paul Nurse in *Wat is leven?* Hij betoont zich hier een innemend ambassadeur van de biologie en geeft helder uitleg over vijf biologische hoekstenen: cellen, genen, evolutie, biochemie en leven als informatie. Een prima opfrisser voor biologen en vooral bijzonder vanwege zijn persoonlijke levenslessen. Als wetenschapper tijdens zijn zoektocht naar de sleutelgenen van de celcyclus en als mens door zijn late ontdekking dat zijn oudere zus eigenlijk zijn moeder is. (GVM)

Handboek voor tuin vol leven

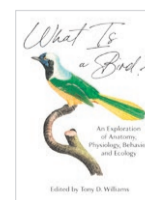
TUINIERN MET WILDE PLANTEN – Martin Stevens
Paperback, 192 pagina's, 19,90 euro

Hoe meer tegels eruit, hoe meer plek voor planten en dieren. Zo simpel kan het zijn om van de stenen tuin een paradijs vol leven te maken. Toch zullen veel mensen iets meer hulp nodig hebben om dat te verwezenlijken, en daarom maakt Martin Stevens in *Tuinieren met wilde planten* een selectie uit meer dan tweeduizend soorten wilde planten die het goed doen in tuinen, in bakken en op groendaken. Vervolgens zet hij uiteen hoe men de transformatie naar een biodiverse achtertuin kan aanpakken. Een hoognodige handleiding vol praktische tips, waardoor niemand meer een excuus heeft voor een leven tussen steen. (SVS)

Pronkend vogelboek

WHAT IS A BIRD? – AN EXPLORATION OF ANATOMY, PHYSIOLOGY, BEHAVIOR, AND ECOLOGY – Tony Williams et al.
Hardcover, 368 pagina's, 36,65 euro

Hoewel de titel het vermoeden wekt van een droog en saai boek, is die gedachte bij het openslaan van een willekeurige pagina van *What is a bird?* direct vervlogen: dit prachtig vormgegeven boek is een feest voor zowel het oog als de geest. Met kleurrijke foto's en toegankelijke doch informatieve teksten nemen vooraanstaande ornithologen de lezer mee in de wereld van vogels; van de fysiologie tot vogelzang, en van reproductie tot migratie. Op zich niks nieuws natuurlijk, maar het is vooral de uitvoering die uitzonderlijk is. Werkelijk elke pagina vraagt om aandacht. (SVS)

Driedubbele Darwintrivia: Charles Darwin op zijn paard Tommy voor Down House gefotografeerd door zijn zoon Leonard.